

МІЖНАРОДНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

ВОЗНЮК МАРИНА ЯРОСЛАВІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМА ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ ТА МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ

Необхідність встановлення правосуддя та притягнення індивідів до міжнародної кримінальної відповідальності сприяла тому, що у 1998 році був створений Міжнародний кримінальний суд (МКС). Правовою основою діяльності Суду є Римський статут МКС від 17 липня 1998 року.

Попри те, що Україна брала безпосередню участь у підготовці та розробці Римського статуту та підписала його 20 січня 2000 року, вона його не ратифікувала в силу висновків Конституційного суду, що були надані на звернення Президента України майже одразу після підписання Римського статуту. Президент України звернувся до Конституційного суду із поданням щодо питання про відповідність Римського статуту Конституції України [1, с. 180]. У свою чергу, Конституційний суд дійшов висновку, що положення Римського статуту суперечать Конституції України, зокрема, деяким положення *Розділу VIII «Правосуддя»* [2].

Так, ст. 124 цього Розділу передбачає можливість здійснення правосуддя лише судами України і виключає делегування цієї функції іншим структурам, таким як Міжнародний кримінальний суд [3]. Водночас можливість здійснення кримінальної юрисдикції МКС не означає автоматичне делегування своїх функцій, а лише можливість здійснення міжнародної кримінальної юрисдикції в ситуаціях, коли держава не може або не хоче здійснювати національну кримінальну юрисдикцію. Крім того, в контексті того, що Україна приєдналась до Європейської конвенції з прав людини та надала згоду на здійснення правосуддя Європейським судом з прав людини, такий висновок видається абсурдним.

Події, що відбулись в Україні протягом листопада 2013 – лютого 2014 стали поштовхом до зміни відношення до Міжнародного кримінального суду. На сьогодні, Україна визнала юрисдикцію

МКС *ad hoc* згідно п. 3 ст. 12 Римського статуту як держава, що не є учасницею Статуту. Це означає, що Україна шляхом подачі односторонніх декларацій визнала юрисдикцію МКС щодо окремих подій. Україна таким чином також взяла на себе зобов'язання співпрацювати з Судом без будь-яких затримок згідно ч. 9 Римського статуту [4, с. 11].

Юрисдикція МКС поширюється на Україну відповідно до Заяви Верховної Ради України до Міжнародного кримінального суду «Про визнання Україною юрисдикції МКС щодо скоєння злочинів проти людяності вищими посадовими особами держави, які призвели до особливо тяжких наслідків та масового вбивства українських громадян під час мирних акцій протесту в період з 21 листопада 2013 по 22 лютого 2014 р.», та Заяви Верховної Ради України «Про визнання Україною юрисдикції Міжнародного кримінального суду щодо скоєння злочинів проти людяності та воєнних злочинів вищими посадовими особами Російської Федерації та керівниками терористичних організацій ДНР та ЛНР, які призвели до особливо тяжких наслідків та масового вбивства українських громадян, з урахуванням положень Римського статуту та практики Суду».

3 2015 року до Офісу Прокурора МКС направлено 21 інформаційне повідомлення про вчинення представниками РФ воєнних злочинів і злочинів проти людяності в Криму та на сході України, 10 з них – з часу початку роботи Департаменту (6 – щодо Криму, 4 – щодо сходу). Зокрема, стосовно подій біля м. Іловайськ Департаментом підготовлено 2 інформаційні подання до Офісу Прокурора МКС.

11 грудня 2020 Прокурором Міжнародного кримінального суду було прийнято рішення про завершення попередньої оцінки ситуації в Україні. Це означає, що в найближчий час Україна може очікувати на початок розслідування скоєних злочинів проти людяності та воєнних злочинів, а також існують всі підстави вважати, що такі злочини були вчинені на Сході України і в анексованому Криму. Для України такий сценарій є досить сприятливим в силу того, що, попри своє бажання, в державі відсутні можливості притягнути до відповідальності високопосадових осіб Російської Федерації та «ДНР» та «ЛНР».

Отже, Міжнародний кримінальний суд – механізм здійснення правосуддя у випадку серйозних порушень норм міжнародного права. Його юрисдикція доповнює національні правові системи.

Великим кроком, є визнання його юрисдикції *ad hoc*, але для охорони інтересів суспільства від злочинних посягань, запобігання злочинів та забезпечення справедливого покарання за найбільш жорсткі порушення міжнародного права, необхідна ратифікація Римського статуту.

Список використаних джерел

1. Гнатовский Н. Ратификация Римского статута Международного уголовного суда: позиция Украины. *РЕМП*. Спец. вып. СПб., 2003. С. 179–187.
2. Висновок Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського статуту Міжнародного кримінального суду (справа про Римський статут). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01>
3. Конституція України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
4. Римский статут Международного уголовного суда. URL: [http://www.un.org/ru/law/icc/rome_statute\(r\).pdf](http://www.un.org/ru/law/icc/rome_statute(r).pdf)
5. Ukraine accepts ICC jurisdiction over alleged crimes committed between 21 November 2013 and 22 February 2014. URL: http://www.icc-cpi.int/en_menus/icc/press%20and%20media/press%20releases/Pages/pr997.aspx
6. Результати роботи Офісу Генерального прокурора з Міжнародним кримінальним судом. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/p_12

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри Белогубова О. О.

ГАРМУРАР ОЛЕНА МИКОЛАЇВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»

НАЙМАНСТВО ЯК ЗЛОЧИН МІЖНАРОДНОГО ХАРАКТЕРУ

Однією з проблем, яка все більше набирає обертів в міжнародному праві є найманство. Особливо в останнє десятиліття актуальність цієї проблеми значно розширилась. І її небезпечність полягає в порушенні всіх існуючих норм і принципів міжнародного права. Саме через це найманство являється злочином міжнародного характеру в багатьох країнах.

Згадки щодо норми про злочин найманства у міжнародному праві є: статuti Нюрнберзького (1945 р.) і Токійського (1946 р.) військових трибуналів, статuti міжнародних кримінальних трибуналів по Югославії (1993 р.) і по Руанді (1994 р.), Римський Статут Міжнародного кримінального суду (1998 р.), численні конвенції і резолюції ООН. Варто зазначити, що найманство заборонене рядом міжнародно-правових актів універсального та регіонального характеру. Кримінальні кодекси багатьох держав визначають дане діяння злочинним. Проблеми протидії найманству пов'язані із багатьма причинами, в т. ч. відсутністю солідарності держав щодо єдиного міжнародно-правового визначення цього злочину. Це свідчить про необхідність